

سخنرانی دکتر
ندیمی، رئیس دانشگاه شهید
بهشتی در کنفرانس «روستا،
رشد و توسعه» تحت عنوان:

برنامه ریزی رشد و توسعه در جمهوری اسلامی ایران

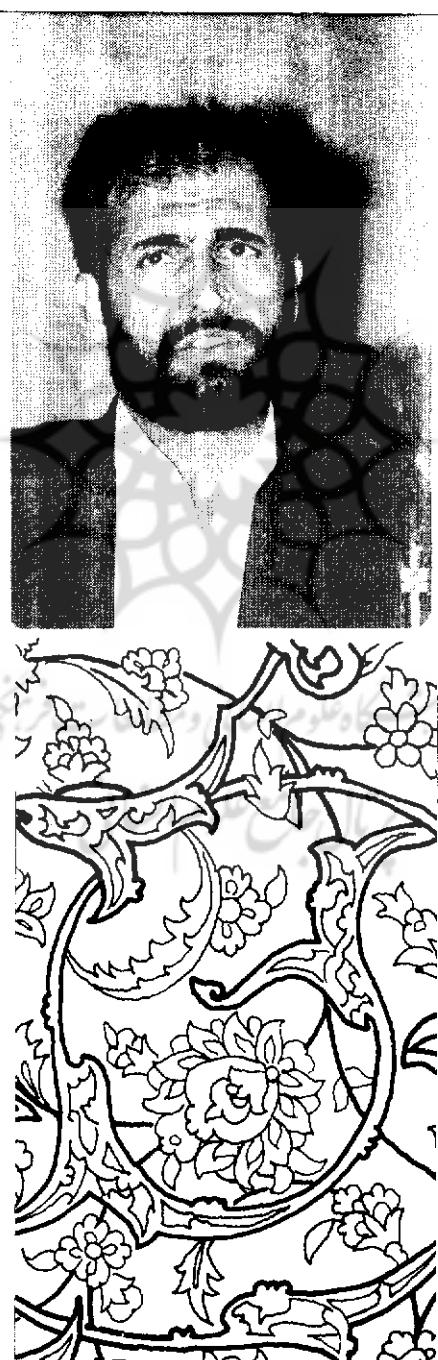
ساسی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی و... را در بر می‌گرفت و مظالعه آنها نشان می‌داده که با چه دقیت و خرافتی با استفاده از علوم رایج و با دست ایادی داخلی استعمارگران توانسته بودند سنگرها و صخره‌های مقاومت ملت را خورد نمایند. البته در این مقال قصد تحلیل این برنامه‌ها را نداریم گو آنکه معتقدم تحلیل دقیق و موشکافانه آنها کمک بسیار موثری به حرکت آینده ما خواهد نمود، بلکه منظور از طرح این مطالب ذکر این نکته است که تمامی این برنامه‌های ریزیها و استفاده از پیشرفته ترین علوم رایج رژیم و حامیان استکباری آنرا موفق به پیش‌بینی حرکت عظیم و دوران‌ساز انقلاب اسلامی ما و جلوگیری از رشد سریع آن و در انتها پیروزی آن نشند.

این مطلب که آنها برنامه‌های ریزی نداشتند صحیح نیست. همه می‌دانیم که ایران در استراتژی آمریکا دارای اهمیتی بسیار بود و بیشترین امکانات خود را در جهت ثبت نظام شاهنشاهی سرمایه‌گذاری نموده بود.

پس اشکال در کجاست که این برنامه‌های ریزی‌های علمی را دچار کوری و عدم موقوفیت می‌نماید. آیا این کوری نتیجه تعریف علم به معنای امروزی آن نیست؟

آیا این تعریف محصول تعریف از انسان نیست که بعد از تحولات جدید اروپا برای اولین بار در تاریخ بصورتی گسترده انسان را بجای همه نیروهای ماوراء مادی نشاند؟

اگر علم بمعنای شناخت قوانین هستی و نظامات عالم و طبیعت در جامعه اسلامی انکشاف پیدا می‌نمود نتیجه اش بمب اتم بود؟ نتیجه اش توسعه لجام گشیخته ماشین و تغذیه طبیعت بود؟ این علم همان است که بعنوان جهان شمول

سم الله الرحمن الرحيم
إِنَّمَا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثُرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَلَا جُنُونَ إِنْ شَاءَكَ
هولا بتر

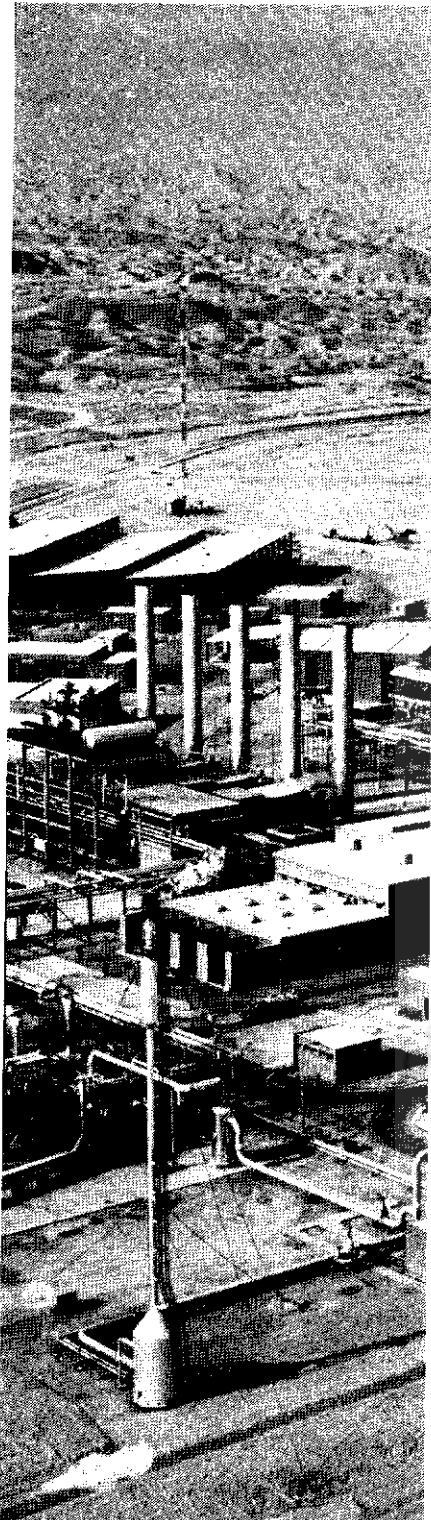
بسلام و درود به شهیدان راه حق و
جهادگرانی که با نشار خون خود نهال برآمدند
انقلاب اسلامی را آبیاری نمودند. شهیدانی که
یحق سنگرسازان بی‌سنگر القب گرفته‌اند،
ایشانگریهانی که برادران جهاد در تمامی
جهانهای جنگ و سازندگی به منصه ظهور
رسانده‌اند نقطه‌های درخشان و ارزشمند حمامه‌ای
است. که امروز جهاد سازندگی در کنار سایر
ارگانهای انقلابی پرچمدار آنست و بدین خاطر
است که جهاد در چشم مردم بعنوان یک نهاد
انقلابی نه یک وزارتخانه، بزرگ و قابل احترام
نموده است.

موضوعی که برای صحبت انتخاب شده است
برنامه ریزی رشد و توسعه در جمهوری اسلامی
ایران است ولی با اجازه برادران می‌خواهیم بدین
موضوع مقداری حاشیه بزنم و سوالاتی را که
معتقدم بر خود موضوع است طرح نمایم.

بنابراین صحبت مجموعه‌ای از سوالات
گوzaگون است که گفته‌اند سؤان اگر خوب طرح
گردد نیسی از جواب است.

در نظام شاهنشاهی ما شاهد پنج برنامه
عمرانی بودیم که دوران نوین حکومت جبارانه آن
بعد از جنگ دوم جهانی با ورود فعال آمریکا به
صفحه سیاسی ایران و اصل چهار ترکمن این کشور
را وارد یک دوران برنامه‌های ریزی نظامی‌افته و علمی
نمود. این برنامه‌ها شامل دو برنامه عمرانی ۷ ساله
و ۳ برنامه پنج ساله بود و برنامه ششم نیز تهیه
گردیده بود که انقلاب اسلامی امان نداد... این
 برنامه‌های هدفدار بصورت جامع تمامی عرصه‌های

را دفع نماید و موجود را زنده نگهداشد، برای استقلال هیچ راهی نداریم مگر آنکه این هاضمه قوی گردد.

چرا روشنفکران و تحصیلکرده‌های ما از مردم عقب‌تر بودند؟ ایشان که با افکار جدید آشنا بودند، درس خوانده و دنیا دیده بودند. انقلابات ر

چندین دهه است که جوامع باصطلاح پیشرفته نامهای عقب‌مانده و یا در حال توسعه، در حال پیشرفت و... به روی کشورهای ما نهاده‌اند. این بدان معناست که ما در حال رشد و توسعه هستیم و آنها رشد یافته و توسعه یافته، پس جهت رشد و توسعه از قبل تعیین شده است. این رشد چگونه رشدی است؟ «رشد تولید و مصرف».

چگونه می‌توان آنرا اندازه‌گیری نمود؟ با کمیتهای قابل لمس و به زبان آمار. اما امروز بعنوان یکی از رایج‌ترین و قوی‌ترین اهرمها برنامه‌ریزی شناخته شده است. زبان کمی زبانی است که برنامه‌ریزی می‌بایست با آن کار ننماید.

ممکن است این سوال در ذهن پیدا شود که آمار را که نمی‌توان کنار گذاشت. صحبت این نیست بلکه می‌خواهیم به بیان این مطلب برسیم. که می‌بایست تعاریف را در تمامی عرصه‌ها دوباره تعیین کرد.

این سوالات اساسی و کلیدی است که قبل از ورود به برنامه‌ریزی رشد و توسعه می‌بایست از خود بپرسیم. این تعاریفی را که امروز بعنوان تعاریف علمی برای ما تبلیغ می‌نمایند و انتشار می‌دهند جای شک دارد؟ درست است که در سخنی که از انسان صادر می‌گردد بخشی و یا بخش‌های از حقیقت نهفته است ولی آنچه امروز در ما ضعیف گردیده است آن روح نکته‌گرین و آن هاضمه قوی است که این خواراک را دریافت دارد و هضم کند و تفاله‌اش را دفع نماید.

این هاضمه قوی بوده است که فرهنگ اسلامی را با استحکام از میان طوفانها و هجمومهای فکری، فرهنگی، سیاسی، نظامی و... سربلند بیرون آورده است. اگر نبود این هاضمه قوی فرهنگ اسلامی و بخصوص تشیع در کشور ما نمی‌توانست در مقابل طوفانهای سهمناک تاریخی در طول ۱۴۰۰ سال رشد و نمو نموده و خود را حفظ نماید.

چگونه شد که از ۶۰ تا ۷۰ سال پیش با حضور فعال غرب در ایران چار این تشتبه و احتطاط گردیدیم.

هنگامیکه هاضمه ضعیف گردید دیگر نمی‌تواند عناصر لازم را بگیرد و عناصر غیر ضرور

مفخر گردیده است و ارتباطی با اعتقاد و جهان‌بینی ندارد.

پژوهش ما پژوهش و مهندس ما مهندس و برنامه‌ریز ما برنامه‌ریز و متخصص ما متخصص است. اگر معتقد بود بهتر است ولی اعتقاد او در عمق نگاه شخصی اش تأثیری ندارد.

این مطلب روی دیگر سکه جدائی دین از سیاست است. این اولین سوال بزرگی است که در مقابل ما است و حیات انقلاب اسلامی و گسترش و حدود آن در گروآنست.

انقلاب اسلامی ما یک انقلاب سیاسی و یا فرهنگی و یا اقتصادی نیست و هدفی عالیتر را که تغییر مدار حیات انسانی است دریش رو دارد.

همان مدار حیاتی که بیش از چند قرن حیات رشد و علم و تکنولوژی غرب مرهون آنست. و دقیقاً همین معنا است که انقلاب اسلامی را در چشم توده‌های ستمدیده و رمیده از فرهنگ امروزین حاکم بر جهان عظیم والا نموده است، و همین توده‌ها فردا از ما در تمامی عرصه‌ها الگویی خواهند و امروز فرصت‌های طلائی برای سازندگی در اختیار داریم همان فرصت‌هایی که در زندگی انسانها و جوامع همیشه بدست نمی‌آید.

ساده‌لوحی را باید کناری گذاشت که ماده‌لوحی کار عاقلان نیست و کار عقل سلیم غنیمت شمردن این فرصت‌های طلائی است. نگاهی به جامعه خود بسندازیم. مکانیزمها و اهمهای که نظام سابق با برنامه‌ریزی‌های دقیق در جامعه استوار کرد با سرنگونی آن از بین نرفت. این پندار ساده‌ای است اگر تصور شود که با سرنگونی سیاسی رژیم سابق این مکانیزمها و اهمهای که بوسیله سیاست گذاری‌های دقیق ایجاد شده است از بین می‌رود.

ریشه‌های فاسدی که کاشته شده به حیات خود ادامه می‌دهند. بسیاری از این مکانیزمها امروز هنوز ادامه دارد و شاید بدین خاطر است که نهادهای انقلابی ما با وزارت‌خانه‌های ما دونوع از اندیشیدن و حرکت و عمل را ارائه می‌دهند.

اگر مستمرة چندین دهه با کار و برنامه‌ریزی آگاهانه حرکت نمائیم شاید موفق به تضعیف و نابودی این مکانیزمها و الگوهای اندیشه و عمل گردیم و با این تلاش است که جامعه رو به اسلام ما انشاء الله جامعه اسلامی خواهد گردید و نسل آینده بهره‌ای از طراوت و نشاط جامعه اسلامی استشمام خواهد نمود.

هوایمنی با تمامی دستگاههای پیچیده اش که برای پرواز ساخته شده است و برنامه ریزی دقیقی را که موجود است و تصور نمایند که با همه این آمادگیها هوایما پرواز ننماید. همه چیز باطل است.

همه این زمینه سازیها برای ایست که انسان آزاد بشود، آزادی الهی اسلامی. انسان فراغت پیدا کند از ابتلائات محیط و طبیعت، فراغت یابد برای رشد درونی، رشد ارزشها، رشد صفات الله در انسان و خود را برکشد به آن مدارجی که با ارزیابیهای کمی و مادی قابل تبیین نیست.

جامعه در عین حال که قوانین خاص خود و حرکتهای خاص خود را دارد، در عین حال وسیله ایست برای رشد انسانها. این چه تعریفی است از انسان؟ آیا می تواند واقع بشود؟ برخی می گویند اینها مسائلی است خوب و متعالی و باید نیز گفته شود تا انسان را از آن حالت سبیت خارج نماید و روح اور تلطیف نماید ولی امروز مسئله چیز دیگری است.

اینکه اعتقاد را به این معنا در ذره ذره حرکت خویش لحاظ ننماییم و دنباله هر کاری که می کنیم یک لفظ اسلامی بگذاریم کارهایمان اسلامی نمی شود و ما باید امروز متوجه این امر باشیم که خدای ناکرده در برنامه ریزیهایمان این اشکال ایجاد نگردد.

در برنامه ریزیهای دانشگاهی هم همین اشکال و خطر موجود است. آنچه که در دانشگاه باید اسلامی بشود گذشته از ظواهر، گوهر و محتوی آنست.

بعضی به غلط بدین نحو فکر می کنند که در صورتیکه محسنه و تسبیحی داشتیم مسلمان می شویم. این ظواهر و پوسته ها بدون مغز خطرناک است. زمانیکه این ظواهر از مغزو محتوی خالی بشود شکست می خوریم. آنچه که استقلال ما را تهدید می نماید اینست و در صورتیکه نتوانیم در دراز مدت استقلال فرهنگی و استقلال در الگوهای زیست، اندیشه و عمل را بخویی که مکتب ما بیان می نماید متحول نمائیم شکست خواهیم خورد. حال فرض از فلاں و یا بهمان چیز هم خود کفا شویم که باید بشویم.

و این سؤال نسل آینده ما است خطاب به ما که توده مردم کار خودشان را به بهترین نحو به انجام رسانند، شما روشنفکران که پدران ما بودید

* مکانیزمها و اهرمهایی که نظام سابق با برنامه ریزیهای دقیق در جامعه استوار کرد، با سرنگونی آن ازین نرفت و این پندار ساده ای است اگر تصور شود که با سرنگونی سیاسی رژیم سابق این مکانیزمها و اهرمهایی که بوسیله سیاست گذاریهای دقیق ایجاد شده است ازین می رود.

* انسان می گوید: من می خواهم از این نقطه به آن نقطه برسیم، به چه نحو باید بروم؟ چه اهداف مرحله ای را باید تحقق بخشم؟ چه گامهایی را باید بردازم تا بدان نقطه و هدف دست یابم؟ این معنای ساده و ابتدائی برنامه ریزی است.

* آنچه امروز در تمدن جدید بعنوان رشد برای ما مطرح کرده اند، تخریب طبیعت، دوری و بی هویتی انسانها و در انتها هرگ آنها است.

* آنچه که امروز حرکت جهاد را ارزشمند نموده است اینست که اهمیت و اتکاء عمیق و همه جانبه به انسانها برخلاف آنچه که برنامه ریزی کلاسیک می گوید، از دست نداده است.

* دنباله هر کاری که می کنیم یک لفظ اسلامی بگذاریم، کارهایمان اسلامی نمی شود و ما باید امروز متوجه این امر باشیم که خدای ناکرده در برنامه ریزیهایمان این اشکال ایجاد نگردد.

* آنچه که رستا را ارزشمند و قابل بررسی می نماید این است که رستا نمایانگر خلوص و ارتباط سالم و سازنده انسانها با یکدیگر و طبیعت بوده و این خلوص و ارتباط یکی از نیازهای ضروری حیات انسانی می باشد.

مطالعه کرده و تحولات اجتماعی را می شناختند. این نیست مگر آنکه مردم ما با فطرت پاک خویش به مصاف طاغوت رفته و این تعاریف جدید که فهم و فرهنگ غرب بر اساس آن ساخته شده است، اساساً بر قطع ارتباط فطری انسان با خویشتن و با طبیعت و محیط و هستی است. فرهنگی که تولید آن هیتلر است، هیتلر محصول یک هستی شناسی و جهان بینی خاص است، تصور نمایند که اینهایی که الان بر دنیا حکومت می نمایند بهتر از هیتلر هستند. اکنون برویم به سراغ مسله برنامه ریزی رشد و توسعه.

برنامه ریزی به چه معنا است؟ چه نیازی انسان را مجبور به برنامه ریزی می نماید؟ این اختیار انسانی نیست که اقتضای این امر را دارد؟ انسان مختار محتاج به تبیین حرکت خود می گردد و اینکه تمهداتی برای رسیدن به اهداف خویش بکار بندد و خط حرکتی خویش را در حد ممکن ترسیم نماید. انسان می گوید من می خواهم از این نقطه به آن نقطه برسم به چه نحو باید رفت؟ چه اهداف مرحله ای را باید تحقق بخشم؟ چه گامهایی را باید بردازم تا بدان نقطه و هدف دست یابم؟

این معنای ساده و ابتدائی برنامه ریزی است. پس تعریف و تبیین هدف و نظامدهی به اندیشه و عمل و تلاش در جهت یافتن تمهدات لازم از ضروریات برنامه ریزی و حرکت است. در اینجا توجه به این نکته ضروری است که در دید توحیدی یک هدف غائی موجود است و بقیه نقاطی که رسیدن بدانان فرض می شود و به غلط آنها را اهداف می نامند، اهداف مرحله ای می باشند که مشروعیت و موضوعیت خود را از هدف غائی دریافت می دارند.

و اما رشد و توسعه می: به یک تعبیر انسان هر حرکتی که به انجام می رساند برای رشد است. غذا هم که می خورد برای رشد است. پس هدف رشد است. اما کدام رشد؟

همه مواهی که خداوند در طبیعت و در خلقت برای انسان به ودیعه گذارده است وسیله ای برای رسیدن به رشد است. و این رشد در جهت برکشیدن انسان و رساندن او به کمال نهایی است که ماوراء این ماده است. چیزی در این ماده بعنوان هدف مفهوم نیست. تصور نمایند فرود گاهی را با همه تجهیزات و

چه کردید؟

آیا به تبیین الگوهای جدید طراز اسلام در تمامی عرصه‌های مربوط به تخصص خود نشستید؟ آیا بت‌شکنی نمودید؟ و یا همان بتها را با اسمی و رنگی جدید بکار گرفتید؟ و همان دور باطل.

کسانیکه ۷ سال بار این انقلاب را برخواهند کشیدند دست از سر ما روشنفکران برخواهند داشت؟

اینها مسائلی است که در برنامه‌ریزیهای ما مطرح است.

امروز دیگر اگر کسی بیاید بگوید برنامه‌ریزی یک علم است. و دارای راه و روش‌های مشخصی است و در تمام دنیا یک الگودارد این دروغ است.

البته این بدان معنا نیست که ما نمی‌توانیم از تجربیات ارزشمنده جهانی استفاده نمائیم بلکه صحبت بر سر پذیرش بی‌چون و چزا و یا با چون و چرای الگوها است و اگر در نایابیم تهران به بیش از ۱۰ میلیون هی رسد و کرج دوین شهر ایران می‌گردد.

البته جریان انقلاب بعضی و یا قسمتهایی از مسائل را اجتناب ناپذیری می‌کرده است ولی به یاد داشته باشیم که اساس حرکت ما از تعاریف ما نشئت می‌گیرد و با راه حل‌های موضعی به هیچ وجه نمی‌توان به هدف رسید.

بطور مثال همین روستا که مورد بحث این سمینار می‌باشد. توجه به روستا این امر را روشن می‌نماید که روستا پدیده‌ای عجیب و پیچیده در تاریخ سرزمین می‌باشد.

شاید بسیاری از حرکتها اجتماعی در این کشور از ساختار پیچیده و در عین حال ساده روستائی و عشاپری ما سرچشمه می‌گیرد. حال امروز با این روستاهای ویران شده به عمد در رژیم گذشته چه می‌خواهیم بکنیم. چه چیز را در روستا می‌خواهیم سر پانگه داریم؟ چه چیز روستا را ارزشمند می‌نماید؟ خانه گلی روستا؟ هوای سالم آن؟ و یا...

چه چیز می‌خواهیم به روستا بدیم؟ برق و بدنیال آن یخچال، فریزر، انواع اسبابهای برقی و بالاخره فرهنگ شهری؟ آیا آنچه که روستا را ارزشمند و قابل بررسی می‌نماید این نیست که روستا نمایانگر خلوص و ارتباط سالم و سازنده انسانها با یکدیگر و طبیعت می‌باشد؟ و آیا این خلوص و ارتباط سالم یکی از نیازهای ضروری

живات انسانی نمی‌باشد؟

آیا محرومیتی که انسانها با طبیعت و اطراف خویش پیدا می‌نمایند امروزه در شهرهای غرب ساخته ما به چشم می‌خورد؟ همین سنگ و گیاه و درختی که برای ما جمادی بیش نیست با پیامبر ما گفتوگو داشته‌اند.

ما سمعیم و بصیریم و باهشیم
با شما نامحرمان ما خاموشیم

این طبیعت در تمدن امروزیک موجود
بی حیات و یک ماده بی جان در دستان قدرتمدن
انسان است.

آنچه امروز در تمدن جدید بعنوان رشد برای ما
مطرح کرده‌اند تخریب طبیعت، دوری انسانها و
بی‌هویتی او و در انها مرگ او نیست؟

این انسان بربده و بی‌اندیشه را با موعظه
نمی‌شود اتصال داد. در عرصه زیست و تلاش و
تکاپوی اوست که این اتصال و ارتباط ایجاد
می‌گردد و این با برنامه‌ریزی صحیح در تمامی
عرصه‌ها امکان‌پذیر است و آنچه که روستا را
ارزشمند می‌کند همین ارزشها است ولی آنچه به
ما القاء گردیده است اینست که سنت گرایی ضد
رشد است و سه مهله‌کی است ضد رشد. در
حالیکه امام می‌فرمایند که مراسم عاشورا باید
به همان صورت سنتی حفظ بشود. این قالب شکل
به همین نحو باید حفظ شود چرا؟ بخار اینکه
همین قالب استمرار دهنده به حیات فرهنگی یک
ملت است و در بعضی مواقع حفظ قالب و اشکال
حفظ ارزشها و محتوی است. اینطور نیست که
 بشود هر قالبی را شکست. این قالب شکستنی
بدین معنا است که در قالبی که امروز برای دنیا
ساخته‌اند جای گیریم.

این یکی از مواردی است که در برنامه‌ریزی ما
باید مد نظر قرار گیرد. تعاریف رشد و توسعه و
ملاکهای توسعه یافتگی و پیشرفت این، آن مطالعی
است که امروز صورت ریشه‌ای و بحرانی برای ما
مطرح است. تمامی روشنفکران و برنامه‌ریزان ما
همه باید به فکر این مسئله باشند. با شعار کار
درست نمی‌شود. اینکه بگوئیم مطالب روشن
است، هیچ چیز برای ما روشن نمی‌شود. باید
لااقل این فرض را بنماییم و این سؤال را برای
خویش طرح نماییم. این حرکت و بازبینی در
نظام اجرائی ما، در نظام دانشگاهی ما باید ایجاد
 بشود تا این حرکت ریشه‌ای انجام نشود صحبت از
 برنامه‌ریزی رشد و توسعه دشوار توان کرد. چیست

میگوییم و هی تکرار میکنند که فلانی چه گفت این چه فایده‌ای دارد من راجع بخودم میگوییم که عکس من مطلقاً در صفحه اول نباشد همانطور که گفتم گاهی لازم است که گفته شود. مثلاً فرض کنید بناست ریاست جمهوری معرفی شود خوب این مسئله مهمی است و یا مثلاً هیئت دولت آمده است خود این مسئله ایست ولی هرچند وقت یکبار از این مسائل پیدا میشود اما هر روز کی آمد اینجا و من چی گفتم و چی شد و یا کی با کی ملاقات کرد این چه اثر و فایده‌ای دارد. باید با اخبار مردم را تعلیم کرد و باید اخبار بصورتی باشد که مفید باشد باید کاری شده باشد تا اخبار باشد آن اشخاصی که در اطراف ایران زحمت میکشند وقتی خبرشان را دادید تشویق میشوند اینطور نیست که همه لله کار کنند. و چه بنویسید و چه ننویسید فرقی نکند. ما مکلفیم تا افراد را در هر شرط تشویق کنیم تا امثالشان زیاد شود اگر مطلبی از این طبقه‌ها در روزنامه‌ها آمد روزنامه آبروی خوبی پیدا میکنند روزنامه‌ها مال طبقه سوم است مال طبقه اول نیست و این هم نیست که همه اش مال حکومت باشد و از چیزهای حکومتی بنویسید این صحیح نیست بنظر من روزنامه‌ها برای همه مردم است و همه مردم در آن حق دارند و میشود گفت که گاهی جای دیگران غصب میشود. البته بدان معنای غصب نه ولی نظری آن این عرض من است البته از آقایان هم تشکر میکنم که مشغول کار ارزشداری هستند و امیدوارم که موقق باشند و کارها را با شایستگی عمل کنند و اغراض را کنار بگذارند و روی مصالح مملکت صحبت کنند. یکوقت این است که انسان می‌بینند افرادی خلاف میکنند با تنبه میدهد آنهم با ملایمت و بدون اینکه آبرویزی باشد. انتقاد صحیح از دولت مانع ندارد ولی انتقام و تضعیف باید باشد انشاء الله.

و نزدیکی با طبیعت و این برنامه‌ریزی روش‌های خاص خود، اهداف مرحله‌ای خاص خود و منطق خاص خود را دارا می‌باشد.

در انتهای کلام مذکور می‌گردم که در جامعه‌ای که ۱۵ خرداد را بوجود آورده و انقلاب اسلامی را بوجود آورده برنامه‌ریزی کارساده‌ای نیست. برنامه‌ریزی باید این حقیقت را در کارش وارد بکند که انسان موجودی است ناشناخته و جامعه نیز پدیده ایست که دارای حرکتهای نامعین می‌باشد. اینطور نیست که بتوان همه چیز را از قبل پیش‌بینی کرد. آنهم به زبان آمار.

با همین نگاه است که امروز هنگامیکه به روستاهایمان نظر می‌کنیم در آنها یک پدیده «ذوچنین» را می‌بینیم. از یک طرف روستاه نمایانگر نهایت استثمار و استعمار نظام گذشته است. فقر و بی‌سودایی، رکود و از طرف دیگر نمایانگر تمامی آن ارزش‌های فراموش شده‌ای است که بخاطر آن تلاش می‌نماییم.

خلاص کلام اینکه اگر بخواهیم رسالت سنگین خویش را در قبال این امت و امام و خداوند رحمان به انجام رسانیم، می‌بایست با تکیه به این مردم و با امداد از توش و توان فرهنگی غنی اینمردم در راهیابی به الگوهای اصیل خودی اقدام کرد و این تلاشی جهادگرانه را می‌طلبد، و می‌بایست استوار راه خویش را پی‌گیریم گو آنکه دیگران بگویند اینان خود را مبتلا به تجربه‌ای ناشناخته نموده‌اند. ما محقق‌های درستی راه خویش را از مکتبمان می‌گیریم نه از عنم راجع امروز. و تجربه این سالها نیز ممکن است این مطلب اسد که هرجات تلاش و برنامه‌ریزی در جهتی انجام داده ایم که با طبیعت این انقلاب و اتفکاء به اعتقادات مردم بوده است با توفيق بسیار همراه بوده است و هر کجا به روش‌های کلاسیک متول گردیده ایم به «ناکجا آباد» کشانده شده ایم.

نام این تجربه را هرچه می‌خواهند بگذارند. برنامه‌ریزی درونزا. برنامه‌ریزی در حال حرکت. برنامه‌ریزی خودجوش. یا کذا....

با اعتماد به جل الله و توکل به او می‌بایست تلاش عظیم را آغازیم که وعده خداوند تخلف نایدیر است. خداوند سایه امام را بر سر ما مستدام بدارد و ما را از راهیان صراط مستقیم قرار دهد.

و توفیق و فیض ایثار و مجاهده و شهادت در راه خود را نصیب ما بگرداند.

برنامه‌ریزی رشد و توسعه در جمهوری اسلامی ایران.

باقی از صفحه ۷

این برنامه‌هایی که ما ریخته ایم؟ چه زبانی را بکار گرفته ایم؟ اینکه در مقدمه کارهایمان بنویسیم بر اساس نظام جمهوری اسلامی و با درجهت لقاء الله... و خالصانه بنویسیم چیزی درست نمی‌شود.

این زبان باید عوض بشود. این مسیر و جهت باید عوض بشود. این محتوی باید عوض بشود و این تعاریف و روشها باید عوض بشود. ما در جامعه سنتی مان روشهای طریف و دقیق برنامه‌ریزی داشته ایم که بر اساس فطرت انسانی و بر اساس خودجوشی و رشد درونی انسانها شکل گرفته بود. شهر چند میلیونی هم داشته ایم و سواد اعظم هم داشته ایم، نیشابور را روایت کرده‌اند که تا حدود ۳ میلیون جمعیت داشته است. در زمانی که اروپا در خواب خرگوشی بسر می‌برد در همین شهرها کارخانه‌هایی داشته ایم که روایت کرده‌اند تا بیش از هزار کارگر داشته است.

اینکه در اسلام توصیه شده هجرت از بادیه به شهر و از نقاط کم جمعیت به پرجمعیت این بنظر می‌رسد یک هجرت محتوائی است. یک تجمعی است که بر اساس نزدیکی با طبیعت و بر اساس هماهنگ شدن با نظام خلق و بر اساس شناخت طریف و دقیق ابعاد انسانی شکل گرفته‌اند و اینحرکت لجام گسیخته‌ای که امروز ما شاهد آنیم منظور نیست.

اگر این وضع ترمز نشود از جهاد نیز چیزی باقی نخواهد ماند. آنچه که امروز حرکت جهاد را ارزشمند نموده است اینست که اهمیت و اتکاء به عمق و همه جانبه به انسانها را برخلاف آنچه که برنامه‌ریزی کلاسیک می‌گوید از دست نداده است و این همان چیزی است که اول عرایضم عرض نمودم. آمریکا با همه امکانات و برنامه‌ریزان و کامپیوتر و آمار... سازمان جاسوسی نتوانست انقلاب اسلامی را پیش‌بینی نماید و در آینده هم وضعش به همین نحو است. این برنامه‌ریزی کور است و حرکت درونی انسان را نمی‌تواند بیند. این حرکت درونی و خودجوش همان چیزی است که می‌بایست بر اساسش برنامه‌ریزی نماییم. یعنی برنامه‌ریزی در جهت رشد خصلتهای انسانی، رشد حرکتهای درونی، اصالت دادن به انسانها و اصالت دادن به شناخت